

HISTORIJSKI ARHIV RIJEKA

DE 29

I n v e n t a r
a r h i v s k o g f o n d a

OPĆINSKOG ŠKOLSKOG VIJEĆA VOLOSKO-OPATIJA

1869-1922.

Rijeka 1981.

S A D R Ž A J

	Str.
1. UVOD	3
2. KNJIGE	7
3. SPISI	8
3.1. Opći spisi 1877-1922	8

1. UVOD

Tvorac građe ovog fonda je Mjesno školsko vijeće Volosko, kasnije (od 1911.) Mjesno školsko vijeće Volosko-Opatija (Consiglio scolastico locale Volessa, Consiglio scolastico locale Volessa-Abbazia). Vremenski raspon građe ide od 1877. do 1922. godine.

Mjesno školsko vijeće Volosko je međutim osnovano 1869. godine. Naime, 3. studenog te iste godine, prestale su u Markgrofoviji Istri sve funkcije dotadašnjih kotarskih školskih oblasti (fond Općinsko poglavarstvo Opatija - JU-30 - godina 1869. kutija br. ..., spis br. 308) i na osnovi provincijskog Zakona o nadzoru škola izglasanog na XIV sjednici Istarskog sabora 1868. i sankcioniranog 8. veljače 1869. godine, formirano je za kotar Volosko 1. prosinca 1869. Kotarsko školsko vijeće Volosko. Neposredno iza toga, po njegovu nalogu, 7. prosinca na sjednici Općinskog poglavarstva Volosko imenovana su dva člana Mjesnog školskog vijeća (JU-30, godina 1869, kutija br. ..., spis br. 319). Mjesno školsko vijeće brojilo je 5 članova. Po zakonu su morali biti članovi istog, osim glavara općine koji je bio ravnatelj (preside) Mjesnog školskog vijeća, jedan predstavnik crkve i dva predstavnika općine te predstavnik učitelja. Biskupski ordinarijat imenovao je predstavnik crkve. Što se tiče učitelja, ukoliko ih je bilo više, oni su sami između sebe birali svog predstavnika. Budući da je u Voloskom kad je formirano Mjesno školsko vijeće, bio samo jedan učitelj i to u Opatiji, on je po zakonu postao član Mjesnog škol-

skog vijeća. Ostala dva člana su morala biti izabrana od čitavog općinskog predstavništva apsolutnom većinom glasova. Njihov izbor je potvrđivalo Kotarsko školsko vijeće Volosko (JU-30, godina 1870, kutija br. ..., spis br. 66).

Osim obavljanja pedagoškostručne i nadzorne službe, Mjesno školsko vijeće je upravljalo i školskim zakladama.

Mjesno školsko vijeće Volosko-Opatija djelovalo je do kraja 1922. godine odnosno do 8. veljače 1923. kad su Kraljevskim dekretom Kraljevine Italije br. 374, ukinuta kotarska školska vijeća te su na osnovi Kraljevskog dekreta od 31. prosinca 1922, br. 1679 osnovane u čitavoj Kraljevini Italiji regionalna školska nadzorništva (provveditoriat regionali). Dekretom od 5. ožujka 1923. općina Volosko-Opatija potpada pod Tršćansko školsko nadzorništvo do 1925. godine kad je uspostavljeno Školsko nadzorništvo Kvarnerske pokrajine sa sjedištem u Rijeci.

Mjesno školsko vijeće Volosko-Opatija imalo je dva školska okružja (spis br. 108 u ovom fondu, godina 1906, kutija br. 2) i te školsko okružje Volosko i školsko okružje Opatija. Prvo je obuhvaćalo ova mjesta: trg Volosko i selo Škrbići u mjesnoj općini Volosko; sela Preluk, Pobri, Puževbreg, Varljeni i Diraki u mjesnoj općini Kastav. Školsko okružje Opatija obuhvaćalo je Opatiju u mjesnoj općini Volosko; Beračići, Domovići, Fratri-Slatina, Brčići u mjesnoj općini Veprinac i Benčinići u mjesnoj općini Kastav.

Grada ovog fonda zapisnički je pruzeta u Arhiv 1970. godine (arhiva HAR-a, predmet br. 04-360/2-1970. i 04-552/2-1970.) zajedno s gradom općine Opatija i zajedno s njom je privremeno sređena. Ponovno sređivanje grada izvršeno je 1981. godine. Budući da ta grada ima vlastite urudžbene zapisnike, odvojena je od grada Općinskog poglavarstva Opatije i stvoren je novi fond društvenih služba odnosno školstva.

U inventaru grada je prikazana tako da su najprije poredane knjige i to urudžbeni zapisnici kronološki te jedan upisnik školske djece.

Spisi su također kronološki poredani. Kad je to bilo moguće, unutar godina sređeni su i po brojevima. Za važnije spise napravljen je kratak sadržaj ili je naznačen predmet.

Sadržaj ovog fonda čine brojni popisi i tabelarni prikazi o školskim obveznicima i o dacinama u talijanskim i hrvatskim razredima mješovitih pučkih škola u Veloskom i Opatiji te i u privatnim školama, onda pokoji zapisnici sjednica Mjesnog školskog vijeća, završni računi i mnogi drugi podaci o stanju školstva u toj općini u II polovini 19. i u prva dva desetljeća 20. stoljeća. Imaju također grade o denacionalizatorskoj politici na štetu hrvatskog školstva za čitav taj period do postepenog ukidanja nastave na hrvatskom jeziku nakon dolaska fašizma na vlast. Fond, znači, ima za povijest školstva ovog područja veliku važnost, ali njegova grada je nepotpuna, u nekim godi-

nama je samo fragmentarno ili čak nikako sačuvana. Prema tome za cijelovitiju sliku razvoja školstva u općini Opatiji, treba također pregledati uruđbene zapisnike i spise fonda Općinskog poglavarstva Opatija, pogotovo za period prije 1869. godine, te građu fonda Kotarskog poglavarstva Velesko, a za školstvo iza 1925. godine građu fonda Školskog nadzorništva Kvarnerske pokrajine i školskih fondova opatijskog područja.

Jezik fonda je talijanski i hrvatski već prema prevlasti talijanskih ili hrvatskih općinskih vlasti odnosno prema ishodu političkonacionalnih previranja i u toj istarskoj općini gdje se hrvatski narod koji je činio većinu stanovništva, morao boriti za svoja osnovna prava. Od osnivanja Mjesnog školskog vijeda 1869. do 1895. godine spisi su pisani na talijanskom jeziku. Od te godine pa sve do kraja prvog svjetskog rata i okupacije sa strane Italije, administracija se vodi na hrvatskom jeziku. Od te godine isključivo talijanski.

2. K N J I G E

1. Uradžbeni zapisnik općih spisa 1897. godine, br. 1-112; 1898. godine, br. 1-6; 1899. godine, br. 1-29.
2. Uradžbeni zapisnik općih spisa 1899-1900. godine, br. 1-84; 1900-1901. godine, br. 1-80; 1901-1902. godine, br. 1-93.
3. Uradžbeni zapisnik općih spisa 1902-1903. godine, br. 1-117; 1903-1904. godine, br. 1-143; 1904-1905. godine, br. 1-110; 1905-1906. godine, br. 1-144; 1907. godine, br. 1-83; 1908. godine, br. 1-96; 1909. godine, br. 1-112.
4. Uradžbeni zapisnik općih spisa 1910. godine, br. 1-165; 1911. godine, br. 1-180; 1912. godine, br. 1-159; 1913. godine, br. 1-111; 1914. godine, br. 1-73.
5. Uradžbeni zapisnik općih spisa 1915. godine, br. 1-96; 1916. godine, br. 1-89; 1917. godine, br. 1-79; 1918. godine, br. 1-61; 1919. godine, br. 1-39; 1920. godine, br. 1-88; 1921. godine, br. 1-95; 1922. godine, br. 1-161; 1923. godine, br. 1-73.
6. Upisnik djece obvezane na polazak pučke škole u školakom okružju Voloske rodene 1888-1895. godine.

3. SPISI

3.1. OPĆI SPISI 1877-1922. godine

K u t i j a 1

Godina 1877: spis bez broja od kotarskog školskog vijeda; molba mještana poreznik općina Febri i Perenički da se dozvoli njihovoj djeci pohađanje škole u Voloskom jer škola u njihovom školskom okružju u Mihotićima još nije otvorena. Uz molbu prospekt o dimenzijama pučke škole u Voloskom i prospekt o broju učenika maške škole u Voloskom i nješovite u Opatiji.

U tekstu molbe spominje se i Zakon od 14. svibaja 1869. kojim pučka škola postaje obavezna.

Godina 1888, br. 45, 55, 71: zapisnici sjednica.

Godina 1889, spisi br. 8-62 saltim.

Godina 1890, spisi br. 2-80 saltim, važniji spisi: 35, 50 zapisnici sjednica.

Godina 1891, spisi br. 3-73 saltim, 2 spisa bez broja.

Godina 1892, spisi br. 45-87 saltim.

Važniji spisi:

79. Zapisnik sjednice i drugi spisi iz 1893. i 1894. o speru oko postavljanja natpisa na talijanskom jeziku na školu u Opatiji.

Godina 1893, spisi br. 5, 6, 38.

Godina 1894, spis br. 32 (zapisnik sjednica) i 2

spisa bez broja.

Godina 1895, spis br. 191 (zapisnik sjednice).

Godine 1896, spisi br. 1-49 saltim.

Važniji spisi:

25. O otvorenju talijanske sekcije u pučkoj školi u Opatiji.

Spisi bez broja: zapisnici sjednica od 11. VI i 5. IX.

Godina 1897, spisi br. 16-108 saltim, spisi bez broja.

Važniji spisi:

81. i 93. zapisnici sjednica.

Godina 1898, spisi br. 4-52 saltim, spisi bez broja.

K u t i j a 2

Godina 1901, spis br. 584.

Školska godina 1905-1906, spisi br. 1-144 saltim.

Važniji spisi:

96. Zapisnik sjednice.

97. O broju dake (33) u talijanskoj pučkoj školi u Opatiji.

108. Sva mjesta što ga obuhvaćaju školako okružje Opatija i školsko okružje Voleske.

111. O broju daka (245) u hrvatskoj pučkoj školi.

Godina 1907, spisi br. 2-83 saltim.

Važniji spisi:

44. Zapisnik sjednice.

Godina 1908, spisi br. 1-96 saltim.

K u t i j a 3

Godina 1909, spisi br. 1-111 saltim.

Godina 1910, spisi br. 6-165 saltim.

Važniji spisi:

81. O broju đaka (13) u talijanskoj pučkoj školi.

107. Spominje se Zemaljski zakon od 1895 (br. 18)

kojim postaju obavezne školske matice.

115. Zapisnik sjednice.

163. Tabularni prikaz đaka javnih hrvatskih i talijanskih te privatnih škola u Opatiji i Volosku.

Godina 1911, spisi br. 4-179 saltim, spisi bez broja.

Važniji spisi:

23. Od tog broja pečat Mjesnog školskog vijeća glasi: Mjestno školsko vijeće - Volosko-Opatija (prije je bilo samo "Volosko").

106, 176. Zapisnici sjednica.

Spisi bez broja: iskazi djece upisane u pučke škole.

K u t i j a 4

Godina 1912, spisi br. 11-109 saltim.

Važniji spisi:

80, 89. Zapisnici sjednica.

Godina 1913, spisi br. 1-111 saltim.

Važniji spisi:

26. Iz Keterskog školskog vijeća upozoravaju se učiteljice neka obrate osobitu pažnju narodnim nošnjama, te neka poučavaju djevojčice u krojenju istih.

Godina 1914, spisi br. 1-73 saltim.

Godina 1915, spisi br. 1-96 saltim.

Važniji spisi:

34. Zapisnik sjednice.

Godina 1916, spisi br. 4-89 saltim.

K u t i j a 5

Godina 1917, spisi br. 2-79 saltim.

Važniji spisi:

44, 45. Izakazi djece koja su 1916/1917. pohađala hrvatsku pučku školu i školu za dalju naobrazbu u Opatiji i koja su upisana u školsku maticu.

76. Školska ekspozitura u Matuljima prerasta u samostalnu dvorazrednu mješovitu pučku školu sa hrvatskim nastavnim jezikom. Dodijeljuju joj se dijelovi mjesta Matulji, Živica, Ferlanija, Jan-kovići, Markulini, Puhari, Tišljarići, Vodopiji-Popovići, Radetići i Smogori koji se izlučuju iz školskog okružja Kastav i Rukavac, te dijelovi mjesta Kuk, Preluka i Pavlovac (Cirkul), koji se izlučuju iz školskog okružja Volesko.

Godina 1918, spisi br. 6-59 saltim.

Godina 1919, spisi br. 1-39 saltim.

Važniji spisi:

1. Ispod hrvatskog natpisa "Mjesno školsko vijeće" rukopisom nadodan isti natpis na talijanskom: Consiglio scolastico locale.

5. Stanje u školstvu nakon talijanske okupacije.

20. Mnoge škole su zatvorene jer su mnogi nastav-

nici napustili svoja mjesta.

29. Novi pečat na talijanskom jeziku.

Godina 1920, spisi br. 4-88 saltim (uglavnom molbe za upis djece u hrvatsku školu).

Godina 1921, spisi br. 1-94 saltim, spisi bez broja.

Važniji spisi:

7. Izvještaj Hrvatske pučke škole za školsku godinu 1920-1921. (ima još uvijek 275 upisanih u 8 razreda).

8. Izvještaj mješovite škole Voloske-Opatija (Scuola popolare mista di Volosca-Abbazia).

9. Samo jedan učitelj (Giovanni Sepic) je optirao za talijansko državljanstvo.

Spis bez broja - zapisnik sjednice.

Godina 1922, spisi br. 1-160 saltim.

Važniji spisi:

21. Po odluci Mjesnog školskog vijeća školsko okružje svake škole mora se podudatati s okružjem porodne općine te svake škola može upisati samo dake iz svog okružja.

23-84 saltim. Suprotstavljanje gorejoj odluci (jer je bila na štetu daka hrvatskih škola).

88. Iakrivljuju se podaci o prebivalištu kako bi djeca mogla pohađati hrvatsku školu u Opatiji.

Odvojeni spisi:

1) 2, 3, 9, 11-13, 17-19. Zapisnici sjednica pučkih škola.

2) Priopćenja, zapisnici I-IV sjednice Mjesnog školskog vijeća te općinski spisi o školi.